

”Nyaarsdag 1848” – Grundtvig’s sermon January 1st 1848 in the Vartov Church. Quotations.

[My translation].

Vor Herres *Jesu Christi* Fader! Himmels og Jordens Skaber! Du som i de forbigangne atten Aarhundreder har forherliget din Søn paa Jorden, ligesom han forherligede Dig, o bliv fremdeles ved i dette Nyaar, og i alle de Aar som skal oprinde, at forherlige ham i hans Navn, hans Ord, hans Bad, hans Bord, hans aandelige Huus og Stad, Folk og Rige og Kors paa Jorden, saa Verden maa see, at Du har elsket ham for Verdens Grundvold blev lagt, og givet ham et Navn over alle Navne, saa i *Jesu* Navn skal alle Kne bøje sig og alle Tunger bekiende, at *Jesus Christus* er Herren til Din Ære! Gjør det ved Din almægtige *Helligaand*, vor Fader! Du, som er i Himlene!

Ch. V. At der engang er i *Jesu* Navn skabt et *Nytaa*r paa Jorden, som i Sammenligning med det Forrige maatte kaldes lykksaligt, det nødes den saakaldte oplyste Verden, trods al sin aandelige Blindhed, til at indromme, thi al den menneskelige Frihed, Oplysning og Dannelse, der nu findes i Verden,

1

Nyaarsdag 1848

den findes udelukkende i den saakaldte *Christenhed*, saa den maa *Jesu* Navn og Tro nødvendig beholde Æren for;

men naar vi udraabe, at *Jesu* Navn fremdeles skal skabe et lykksaligt Nyaar paa Jorden, da leer Verden høit,

When we say that the name of Jesus will create a new happy year and an era of happiness - all the world laughs at this message.

thi den troer at vide det langt bedre, og siger os, det er med *Jesu* Navn og *Jesu* Tro i Tidernes Løb, ligesom med Englebudskaftet og Englesangen om *Barnet i Bethlehem*, der vel, siger man, naturligvis hellig forlyste Børnene og virke velgjørende paa den barnlige Alder, men tabe nødvendig deres lystelige Klang og himmelske Glands for de Voxne, der maa kræve Syn for Sagn og strengt Bevis for Alt hvad de skal lade gjælde, end sige da for hvad de selv skal bygge og stole paa for Tid og Evtighed.

Ja m. V. vi vil ikke dolge det for os selv, at i den saakaldte oplyste og dannede Verdens Øine er *Jesu* Navn og Evangelium en forældet Storhed, en falmet Skjønhed og en udtømt Kraft, som vel for deres gamle Fortjenester af Verden og Menneskeslægten skal have Krav paa Skaansel og paa Frihed til i Fred at ende sine Dage, begrædt af Kvinder og Børn, men som dog uuelig meer skal kunne føre Septeret eller spille nogen Hovedrolle i Verden,

The so-called enlightened and educated world thinks that the name of Jesus and his gospel are totally without any relevance or importance and without any power. According to this world Christianity will never more attain any power or influence in this world. The Christian faith is quite unimportant to the affairs of this world.

undtagen maaskee, siger man, for en kort Tid paa Sydhavns-Øerne og andensteds,

2

Nyaarsdag 1848

hvor grovt Afguderiet endnu kan behøve at udryddes ved blind Tro paa den guddommelige Frelser, og hvor den dyriske Vildhed vel bedst tæmmes ved Loven som et Himmelbrev, og den dyriske Raahed vel bedst formildes ved Kierlighedens Evangelium som en Guds Kraft til Salighed for alle dem, som troe.

Vi vil ikke dolge for os selv at dette er nuomstunder den sædvanlige Tale og den herskende Tankegang midt i Christenheden om *Jesu* Navn og Evangelium, og vi behøve ikke at dolge det, saavist som *Jesus* dog er Herren ved Guds Høirehaand, i hvis Navn alle Kne nødes til at bøje sig, og saavist som Christi Evangelium er en Guds Kraft til evig Salighed, end sige da til hvad Verden maa kalde Vidunder og mageløst Storværk, ja, vi maae, som Christne, ikke dolge det for os selv hvad Verden tænker og siger om vor guddommelige Herre, hans Navn og Evangelium, hans Folk og Rige paa Jorden, thi vi skal altid vise, er ikke Mørkets men Lysets, ikke Natens men Dagens Børn,

som tør see Verden stivt i Øinene og lade Tiden vise, hvis Aand der er den stærkeste, Verdens

3

Nyaarsdag 1848

eller vor Herres *Jesu Christi* Aand, som ogsaa er hans Folks og hans Faders Aand.

But we - who are the true Christians - we have no fear of the world. We will look straight into the face and eyes of the world. Time will show which proves to be the stronger spirit – the spirit of the world or the spirit of Jesus Christ which is also the spirit of his father and the spirit of his people and congregation!

Ja m. V. Gud har sørget for, at der netop i vore Dage, da man allerdrøistigst kalder Troen paa *Jesu* Navn, hans Ord og Indstiftelser, forældet, aandelig død og magtesløs,

In our days, faith - in the name of Jesus, in his words and in his sacraments - is called obsolete, spiritually dead and without any power or importance. People attack Christianity in this arrogant way.

netop nu er der i hele den saakaldte *Christenhed* paa den ene Side en Misfornøielse, Uro og Trættekierhed og paa den anden Side en Sløvhed, Slaphed og Blødgæthed, som truer med at opløse alle vore Borgerlige Selskaber,

But God has interfered in this present [1848] situation. He has allowed a certain situation to develop in all Christendom [Europe 1848], a situation of discontent, anger, revolution, disorder and aggressiveness towards the authorities and also a condition of spiritual death, weakness, slackness and [female] softness and effeminacy. All this threatens totally to dissolve and annihilate our societies [in Europe and in Denmark].

og at gjøre den saakaldte oplyste og dannede Verden til et vist Bytte for den første den bedste talrige Sværm af raa Barbarer og forvovne Kroppe med en tapper og herskesyg Høvding i Spidsen,

Quite clearly, our so-called enlightened and educated world is about [January 1848] to become a poor victim of the firstly arriving swarm of brutal barbarians and arrogant bandits [revolutionaries, liberals] led by an arrogant and power-hungry chief.

og alle verdenskloge Mænd seer det godt, at Faren er stor og uundgaaelig, hvis der ikke snart skeer en stor aandelig *Opvækkelse* trindt i Christenheden,

All wise men can see that this danger – that all our societies will be dissolved - is great and imminent if not a great spiritual awakening will take place in Christendom [Europe, Denmark].

horved Mængden igjen faaer sit Fæderneland, sit Modersmaal, og hele sin Folkelighed saa kiære,

Hopefully, there will come a great spiritual awakening which will make the great masses love and respect their fatherland and language and real popular identity and culture.

at de for deres Skyld vil opoffre hvad det skal være og kan trøste sig over mange Savn og Gienvordigheder, naar kun deres Fæderneland blomstrer, deres Modersmaal æres og hele deres Folkelighed har Lov til frit at vise og udvikle sig.

Such a great awakening will have the consequence that the great masses will sacrifice anything [which they are attached to] for those higher values. The masses will in the future experience many sorts of problems and misery but they will be happy and content non-the-less. If only their

fatherland flourishes, if only their language is respected and if only their collective national culture and spirit can evolve and thrive then the great masses will be satisfied if they have experienced such a spiritual awakening and revival.

4

Nyaarsdag 1848

Aldrig var der da for nogen Aand, som kalder sig den ypperste, bedre Leilighed til at vise sin Overmagt paa Jorden, og indlægge sig en mageløs stor Fortjeneste hos Verden og Menneskeslægten,

This present political and spiritual situation is a great opportunity for the spirit of God. Never before in history has this interference and intervention by the spirit of God been more important. Now the spirit of God should interfere and intervene and show its absolute and superior power to save mankind from the present threat.

saa vi kan være visse paa at vor Herres Jesu Christi Aand vil ingenlunde forsomme denne Leilighed til at forherlige Jesu Navn.

We are Christians and we have a sure trust that the spirit of Our Lord Jesus Christ will intervene with this situation. Christ will glorify himself and be glorified.

og soleklart bevise, at naar Verden ligefuldt hader vor Herres Jesu Christi Evangelium og Tro, da er Hadet ikke blot uforskyldt, men umenneskeligt, som Had for Kierlighed og Utak for Velgjerninger.

The world hates Christianity and it hates the gospel of Jesus Christ. This hatred is quite undeserved and irrational. The world hates that agent which loves the world and the world is totally ungrateful towards that agent which benefits the world.

See m. V. derfor kan vi alle Dage og da især paa de verdslige Nyaarsdage dristig forudsige en ny Forherligelse paa Jorden af Jesu Navn og Troen derpaa, thi det giælder kun om, at vi, som tale, fordi vi troe, lægge i Jesu Navn Haand paa Værket, paa den Folke-Opvækkelse af aandelig Sovn og Død, hvorpaa Verdens Aand alt længe kun forgæves har fusket, saa det Onde er kun blevet værre.

We - the true priests of the church - are sure that this great awakening and glorification of the name of Jesus and of Christianity will come now [1848]. The only thing important is that we - the priests - take action so that the people can wake up from its spiritual sleep, illusion and dream. The spirit of the world has tried to wake up the spirit of the people for many years but it has only made all things even worse.

Ja sandelig, vor Herres Jesu Christi Tjenere behøve kun, hver i sin Kreds, at sige med Herrens Aand til Folket:

5

Nyaarsdag 1848

vaagn op, du som sover og stat op fra de Døde, saa Christus kan lyse for dig! da skeer det saa vist, som fordum baade Enkens Søn af Nain og Jairi Datter og Lazarus,

We - the priests and servants of Jesus Christ - should tell the people to stand up from the dead then it will happen as when Jesus spoke to the son of the widow at Nain or to the daughter of Jairus or to Lazarus.

og vi veed ikke hvormange Sovende paa Baaren og i Gravene der fordum vaagnede og stod lyslevende op paa vor Herres Jesu Christi Bud, thi Jesus Christus er igaar og idag og evindeligt den Samme, saa naar han kun siger et Ord, da skeer hvad han vil, og han er, trods Verdens selvkloge Benægtelse, i Aand og Kraft, i Aand og Sandhed med Sine alle Dage til Verdens Ende.

Derfor Ch. V. kan og skal vi være glade paa den verdslige Nyaarsdag, skiondt vi godt veed, at Verden tænker, den skal aldeles fordunkle vor christelige

Nyaarsdag, ja,

derfor kan og skal vi, som udsendtes med det glade Budskab, i Jesu Navn ønske Verden omkring os et lykosaligt Nyaar, visse paa, at Herren ved Guds hoire Haand lægger sit Amen til Alt hvad hans Aand taler paa Jorden.

We are sent from Jesus Christ with the gospel and we are quite sure that Jesus Christ will support us when we talk in this way to the world.

Ligesom jeg derfor alt i mange Aar har ønsket og spaaet vor lille Deel af Verden, det endnu for en stor Del aandeligt sovende og døde Danmark et lykosaligt, et folkeligt Nyaar, saa gjør jeg trostigt det Samme idag,

og gjør det idag med dobbelt

6

Nyaarsdag 1848

Sikkerhed og Glæde, fordi det Aar, som idag oprinder, Aaret 1848 aabenbar er et stort Dansk Jubelaar, thi i Aar fylder Kongeslægten paa Danmarks Throne sit fjerde Aarhundrede, og naar vi med opladte Øine seer tilbage paa disse firehundrede Aar, da samler Alt sig til en vidunderlig Forberedelse af den Tidernes Fylde, det store Øieblik, da Herren ved sine Sendebud vilde tale kraftigt og kierlig til dem paa det Maal, de var fødte i, vilde tale Fred over dem og lade sit Ansigt lyse for dem.

This year of 1848 is a great year of jubilation. This year the royal family of Denmark [the Oldenburg family] has been in power for 400 years. These 400 years has been a wonderful preparation for the awakening and liberation which will now happen.

Ja m. V. for firehundrede Aar siden var det Danske Folk langt anderledes end nu aandeligt dødt og begravet, havde aldeles glemt sig selv og sin store Fortid og maatte baade i Kirke og Skole og selv af sin Konges Mund høre et Tungemaal, som de ikke kiendte, saa de sidste Aarhundreder 1660 har aabenbar i Sammenligning med de forrige allerede fra Danmark været et lykosaligt Nyaar,

In the year of 1448 the Danish people was spiritually dead and had forgotten its great heroic past and national character. But the centuries after 1660 [the absolute monarchy] have been a happy era of new year and advancement.

og blev det saameget kiendeligere i Jesu Navn, som dette Navn aabenbar var det eneste, hvori man stræbde at tale kierlig og glædeligt til Folket paa deres Modersmaal, det eneste hvori man talde et godt Ord for de Ringe, et kraftigt Ord for Sandhed og Ret.

7

Nyaarsdag 1848

At der ikke i en almindelig saa aandløs og unaturlig Tid skedte mere til Folkets Gavn og Glæde, det er begribeligt nok, men at der skedte saameget, det er vidunderligt,

og spaaer sikkert om de store og gode Ting, som Herren nu vil gjøre, da Alt er beredt til en folkelig Opvækkelse, naar kun Kraften er tilstæde, Hans Kraft,

Now in the years to come [1848 etc.] the Lord will do great things. Everything has been prepared in the past centuries [since 1660]. The power of God will now make possible an awakening of the people.

om hvem Psalmisten synger: udsender Du din Aand da skabes de og du formyr Jordens Skikkelse. Og at denne Aand med denne Livskraft er tilstæde i vor Herres *Jesu* Navn, det skal især blive kiendeligt i vore Landemærker, jo bedre vi lære at søge Aanden og Kraften hvor de findes og at foretrække Herrens Tanker og Veie for vore egne.
Derfor sig vi ikke, som hine, der vilde gjøre Mirakler i *Jesu* Navn uden selv at kiende ham eller troe paa ham; vi besværge eder i den *Jesu* Navn som Paulus har prædiket, men vi sig: i den Herres *Jesu Christi* Navn, som er Guds eenbaarne Søn født af Jomfru Marie, og som er aandelig i sin Munds Ord, som vi alle bekiende, i hans Navn

vaagn op, du Folk, som sover og stat op fra de Døde, at Christus kan lyse for dig! vaagn op og see det store Lys, som ogsaa er oprundet for dig, som sad i Mørke og i Dødens Skygge, vaagn op i hele den naturlige Følelse af Livets Sødhed, Modersmaalets Liflighed og Fædernelandets Deilighed, og afgjør da med dig selv, om du vil takke ham, som opvakke dig,

Wake up, you people of Denmark! You are asleep. Stand up from the dead! Christ will cast his light on you! Wake up and see the great light which comes to you! You have been sitting in the darkness and in the shadows of death. Wake up and feel the natural sweetness of life, the beauty of our language [culture, tradition] and the beauty of our fatherland! Then decide for yourself if you will be grateful to him [Christ] that woke you up!

om du vil nøies med det Liv, og de Herlighed, der snart henviser som Markens Blomst, eller du taknemmelig vil modtage det evige Liv, som lydes dig i *Jesu* Navn og hans Herligheds Haab, som aldrig beskæmmes. Ja Danmark, i vor Herres *Jesu Christi* Navn, vaagn op af Søvn og stat op fra de Døde, at Ch. kan lyse for dig Amen!